

ליעשות להם נס.

ואף נבוכדנצר, מלך הגוץ היה⁽¹⁰⁵¹⁾, וראוי לעשות נס על ידו [כדאי הוא שיתקדש שם שמים על ידי כך שינצלו מגזרתו בדרך נס].

ואילו אותו רשע [על טוריינוס אמרו כך] — הריוט הוא, ואינו ראוי לעשות נס על ידו.

ואנו, אין אנו יוצאים להריגה מחמת עלילה זו שאתם מעלילים על היהודים, אלא מחמת עבירה שבידינו, שעונשה מיתת בית דין — נתחייבנו בליה [הריגה] למקום.

ולכן, אין מיתתנו תלוי בכך.

ואם אין אתה הורגנו, הרבה הורגים אחרים

יש לו למקום, והרבה דוכין ואריות יש לו למקום בעולמו, שפוגעין בנו והורגין אותנו [שיכולים לפגוע בנו ולהרגנו כדי לעשות שליחותו של מקום].

ובאמת יכול היה הקדוש ברוך הוא להרגנו באופן אחר.

אלא לא מסרנו הקדוש ברוך הוא בידך, שאתה תהרגינו אלא שעתידי לפרע דמינו מידך [כדי שיפרע את עונש הריגתנו ממך].

ואף על פי כן, אף ששמע טוריינוס את דבריהם, לא שת ליבו לכך, אלא הרג מיד⁽¹⁰⁵²⁾.

אמרו: לא זוו משם [לא הספיקו טוריינוס

שאר ישראל.

1051. ביאר המהרש"א, שאף שבכמה מקומות מכונה נבוכדנצר בכינוי רשע, מכל מקום היה הגוץ באותו דבר, שלא בעלילה בא עליהם, כי מה שעשה היה מחמת שבאו והלשינו על היהודים [כפי שמסופר בספר דניאל ג, ח-ט]. אבל טוריינוס היה רשע באותו ענין, כי הוא ידע שלא היהודים הרגו את בת המלך.

והבן יהוידע כתב, שנקרא הגוץ על שם שהיה נזהר בכבוד השם, ומודה בשבחו, כפי שמצינו במסכת סנהדרין [צו א] שנעשה מלך בזכות הכבוד שכיבד את הקב"ה כשהחזיר את האיגרת [עיינן שם]. וכן, אחרי שראה את הצלת חנניה מישאל ועזריה אמר "אתוהי כמה רברבין". וגם כשהחריב את בית המקדש והגלה את ישראל, פחד מהקב"ה, ולא החריב עד שאמרו לו על פי נביא שגזירה היא משמים, ורק אז החריב.

והעיון יעקב הביא, שאף שהיה רשע, מכל מקום אחרי שנצולו חנניה מישאל ועזריה, קידש

שם שמים והודה לקדוש ברוך הוא, כפי שנאמר "ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלהוון וגו'". אבל בטוריינוס היו יודעים שקשה עורף הוא, ואפילו יעשה להם נס — לא יחזור מרשעתו לקדש שם שמים על ידו.

1052. כתב ביפה עינים, שאף שנהרגו פפוס ולוליינוס לבסוף, מכל מקום מכל מקום עשו את אותו יום ליום טוב, בעבור הצלת הכלל. ומכל מקום בטלו את אותו יום טוב משום שנהרגו בו שמעיה ואחיה.

ובתורת כהנים [פרשת אמור] מצינו: מכאן אמרו, כל המוסר עצמו על מנת שיעשו לו נס — אין עושין לו נס. ושלא לעשות לו נס — עושין לו נס. וכשתפס טוריינוס וכו' אמרו: לא נסעו משם עד שבאו דיופלי וכו'. וכתב שם בעל קרבן אהרן: הצילם הא-ל יתעלה [את לוליינוס ופפוס] במה שהביא עליו [על טוריינוס] דיופלי מרומי וכו'. משמע שבאמת לבסוף לא נהרגו. ולפי זה, משום כך עשו את אותו יום ליום טוב. וכתב המנחת יהודה, שלפי זה מתבאר הסוגיא